

BERICHT UIT EEN ANDERE TIJD

U n i e k e k o l l e k t i e v a n V a n O s s

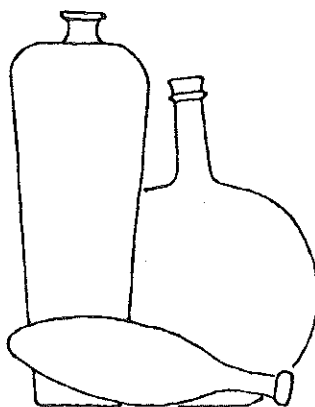
Heel veel herinneringen zijn samengebald in die uitgebreide verzameling, die ons klublid J.J. van Oss koestert in zijn woning Hogestraat 51-53, in Druten. Het verzamelen van wat dan ook, heeft nauwelijks vermoede achtergronden, want ieder eksemplaar is een bericht uit een ander land of een andere tijd. Vandaar, dat met de verzameling de liefde tot het objekt groeit. Een liefde waarover Jo van Oss zo boeiend kan vertellen.

Dit bleek zondagmiddag, 27 januari l.l. toen 14 leden van "De Oude Flesch" te gast waren in het café-restaurant van Van Oss. Na het bekijken van specifieke stukken uit zijn verzameling, volgden een ruilbeurs en een bezoek aan het Rijksmuseum G.M. Kam in Nijmegen.

Voortbrengselen van een oude techniek

Wanneer Jo van Oss over zijn liefhebberij vertelt, vertelt hij ook over zijn unieke kollektie, met zorg, met enthousiasme, maar vooral met veel liefde door hem bijeengebracht. Wie belang stelt in voorwerpen die met drank in de ruimste zin van het woord hebben te maken, is bij Jo altijd welkom.

De aanwezigen hebben kunnen genieten van een boeiend praatje, hier en daar gekruid met de nodige humor. Juist door de wijze

waarop Van Oss zijn onderwerp behandelde voelde men dat hij zich rekenschap heeft gegeven van de belangrijkheid, maar bovenal van de schoonheid van zijn kollektie als voortbrengselen van een oude techniek, die ook cultuurhistorisch van belang is.

"Waar begin je mee en waar eindig je mee?". Dit was wel het thema van zijn betoog. Van Oss vertelde over de objecten die hij vroeger had verzameld. Maar de grote interesse voor zijn tegenwoordige hobby is eigen-

lijk toevalligerwijze ontstaan. Hij kreeg namelijk op zekere dag een opgebaggerde oude jeneverkruik.

Een later gevolgd bezoek aan Frides Laméris, antiquair in Amsterdam, maakte hem laaiend enthousiast voor zijn nieuwe liefhebberij: het verzamelen van alles wat met drank heeft te maken. "Flessen verzamelen wordt", aldus Van Oss, "op zeker ogenblik een ziekte. U, ja wij allemaal, zijn er door aangestoken". Met deze uitspraak sloeg onze kollega verzamelaar de spijker op zijn kop.

Het meest treffende stuk uit zijn kollektie? Moeilijk te zeggen, ook al omdat de konfrontatie met een dergelijke typische verzameling voor ieder van ons weer een aparte belevenis is. Fascinerend is ze zeker.

Typische voorwerpen

Het gezelschap leerde tussen de wetenswaar-

digheden over de uitgestalde voorwerpen, ook hoe de vader van Van Oss zelf bitter maakte, namelijk door het trekken van walnoten op brandewijn en hoe de bessenjenever in het Drutense werd gefabriceerd. Wat later met de uitgezeefde bessen werd gedaan? Ze werden aan de kippen gevoerd. Een ander drankje door de boeren in de streek zelf gemaakt, heette Cassia, een bruiloftsdrank. Hiervoor werden frambozen, abrikozen en bessen maandenlang in een Keulse pot, gevuld met brandewijn, bewaard tot de bruiloft was aanbroken.

Van alle typische voorwerpen uit zijn verzameling belichtte Van Oss de geschiedenis: o.a. de vliegenvanger uit glas, waarin verschraald bier met suiker, de vliegen lokte die dan in dit mengsel verdronken. Een ander merkwaardig stuk was het z.g. koetsiersglas. Een glazen bol met lange hals, waaruit de koetsier in lang vervlogen tijden bij elke pleisterplaats bier kreeg te drinken. Ook de wijnmonsterflesjes, oude brandewijnkruiken uit het branderscentrum Weesp passeerden de revue evenals de z.g. bruidegomsbeker uit glas. Een oerlelijke beker, dat wel, maar typisch en interessant. Uit deze beker dronk de

bruidegom vóórdat hij naar het huis van zijn bruid ging, zich moed in.

Leuk waren ook de z.g. wijnboerlampjes, glazen bolletjes, aan één zijde open, die gevuld met olie waarin een pit dreef, in de wijnkelder op een open fles werden gezet en zo voor de verlichting zorgden.

Het zou te ver voeren om al het typische uit de verzameling van Van Oss ten tonele te voeren, zoals de wijnpipetten, Jacobakannetjes, een Jugendstil aardewerk likeurkruikje uit Arnhem, Engelse aardewerk bierkanalen, kalkoentjes, likeurproefglazen zonder voet, een advokaatkan etc. Een bijzonderheid vormde ook de glazen kerkebol. Die van Van Oss was afkomstig uit Oostenrijk. Tot een bepaald niveau gevuld met water, werden de bollen in de kerk aan het plafond gehangen. Wanneer de zon, c.g. het licht er in scheen, werd dit naar beneden weerkaatst op de handen van de kerkbezoekers.

En weet u hoe die bekende kleine bolvormige wijnflesjes, de z.g. kalkoentjes, aan hun naam komen? Advokaat Kalkoen liet ze maken nadat zijn arts hem had geadviseerd minder wijn te drinken. Het is een oud verhaal. Of het op waarheid berust? Een vraag, goed om ons nog eens in te verdiepen. Een voorwerp, dat mij

als verzamelaar o.a. van wijnvatkransen, aansprak, was een heel oude houten kraan van een wijnvat uit Italië. Het bijzondere ervan is de tapse pin aan de kraan.

Experiment

Voorzitter Peter Vermeulen, die de bijeenkomst eerder op de middag had geopend met o.a. de mededeling dat het experiment om op een zondag activiteiten te ontplooiën, als geslaagd mocht worden beschouwd, dankte Jo van Oss. Hij waardeerde o.a. de ongedwongen en gastvrije ontvangst en de interessante explicatie van Van Oss bij zijn speciale stukken uit zijn verzameling.

Ruilbeurs

Tijdens de ruilbeurs die volgde, verwisselden in korte tijd veel flessen en andere attributen van eigenaar. Dit gebeurde zowel door ruilen als door aan- en verkoop.

Romeins Nijmegen

Na het nuttigen van een door onze gastheer aangeboden goed verzorgde en zeer gewaardeerde koude hap, zette de autokaravaan zich na een hartelijk afscheid van ons Drutens klublid weer in beweging, richting Nijmegen. Hier werd het museum van Romeins Nijmegen, Rijksmuseum G.M. Kam, bezocht. Het museum herbergt in

feite drie verzamelingen. De verzameling van G.M. Kam, de verzameling van de gemeente Nijmegen en de verzameling van het St. Canisius-kollege.

Kam vestigde zich in 1897 in Nijmegen om er na een actief zakenleven in Rotterdam, te genieten van een rustige en mooie omgeving. Vanaf 1900 begon hij oudheden te verzamelen toen hem enige urnen die te voorschijn waren gekomen in een tuin dicht bij zijn huis, te koop werden aangeboden.

Ook liet hij van 1901 - 1905 en van 1905 - 1909 zelf opgravingen in Nijmegen doen. In 1905 schonk hij zijn verzameling aan de Staat der Nederlanden.

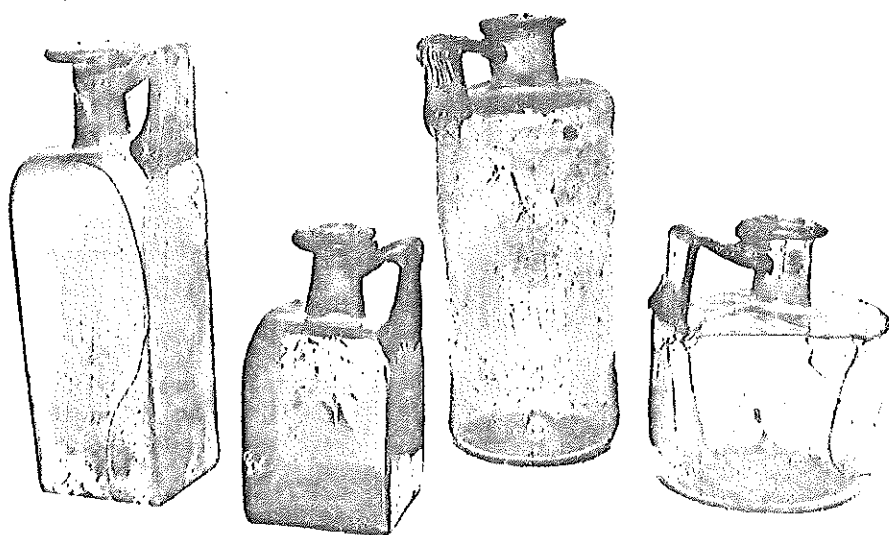
Om te zorgen dat zijn verzameling in Nijmegen bewaard zou blijven, schonk hij ook het museumgebouw dat in 1922 werd geopend als Rijksmuseum G.M. Kam. De verzameling van de gemeente Nijmegen bestaat uit Romeinse oudheden vanaf de 17de eeuw in deze gemeente opgegraven. De verzameling van het St. Canisius-kollege bevat voornamelijk grafvondsten in 1906 en 1907 ontdekt bij opgravingen op het terrein van deze school.

G l a s

De leden van "De Oude Flesch" hadden voornamelijk belangstelling voor het glas.

De vraag naar de oorsprong van het materiaal glas, heeft de mens sinds de oudheid geïntrigeerd. Glas is namelijk een kunstmatig produkt dat als zodanig niet in de natuur voorkomt. Het enige natuurlijke glas is obsidiaan, een doorschijnend blauw-zwart tot grijsig vulkanisch gesteente waaruit in het stenen tijdperk messen, krabbers, pijlpunten en dergelijke gemaakt werden. Het glas zoals wij dat kennen is dus een kunstmatige chemische verbinding en moest op een gegeven moment door de mens "ontdekt" worden.

Glas is al vroeg, vanaf ongeveer 3000 v.C. bekend en is dan zeer kostbaar. Pas als het blazen ervan in de 1ste eeuw v.C. -waarschijnlijk in Syrië- wordt uitgevonden, komt het meer algemeen in gebruik. Al spoedig daarna wordt het ook in Italië vervaardigd. Het wordt dan zeer goedkoop en veelvuldig voor dagelijks gebruik benut tijdens de regering van keizer Augustus (27 v.C. - 14 n.C.). Aanvankelijk wordt het naar onze streken ingevoerd uit Italië, uit Gallië en Noord-Frankrijk vanaf het eind van de 1ste eeuw n.C., uit België vanaf de 2de eeuw en tenslotte uit het grensgebied van de Rijn. Keulen is vanaf de 2de eeuw een belangrijk fabriekcentrum.

Romeinse vierkante en cilindervormige flessen. Eerste tot derde eeuw n.C.

Hoewel een deel van de glasverzameling door het museum was uitgeleend, konden de leden van "De Oude Flesch" toch nog van veel schoons genieten.

Een typisch stuk uit de museumkollektie is een glazen kannetje (zie foto). Het behoort tot het goedkope gebruiksglas van de Romeinen, een vorm die gemaakt is van ongeveer het midden van de 1ste eeuw af tot in de 3de eeuw. Het glas is blauwgroen, een kleur die niet opzettelijk is, maar die werd veroorzaakt doordat er zich in het voor de fabricage gebruikte zand, ijzerverbindingen bevonden. Er is niet gewacht tot alle luchtbelletjes uit de glasmasa in de smeltkroes verdwenen waren. Het kannetje dat in een vierkante vorm werd geblazen, vertoont dan ook veel slieren en blaasjes. De schouder en hals werden vrij geblazen. De schouder puilda daarbij iets boven de rand van de vorm uit. De mond is breed, met een naar binnen gevouwen rand. Het oor is op de rand van de schouder aangezet en omgebogen naar de hals. Het is geled in scherpe ribben.

Om de gelijkenis met een selderijstengel wordt een dergelijk oor wel "selderij-oor" genoemd. Kannetjes van vierkante vorm waren bijzonder praktisch voor het opbergen en verzenden.

Door het toevoegen van mangaan wist men later het gewone groenblauwe glas te ontkleuren.

Om 17.00 uur sloot voorzitter Peter Vermeulen in het museum Kam dit zondagse en geslaagde uitstapje van leden van "De Oude Flesch".

Johan Visser

PURVEYOR TO SEVERAL COURTS.

Prizes accorded at the Exhibitions of
London 1862, Paris 1867, Lima 1872, Moscow 1872, Vienna 1876, Philadelphia 1876.

GIROLAMO LUXARDO,

DISTILLER AND MAKER OF
MARASCHINO,
AT ZARA (DALMATIA).

THE Liqueur made at the establishment of the above, under the name of MARASCHINO, is an extract from "Griottes" (a sort of Cherry, bitter to the taste), without the admixture of alcoholic or any other ingredient.

The trees, which produce this fruit in extraordinary abundance, grow in Dalmatia in nearly a wild state, and it has been tried in vain to rear them elsewhere. MARASCHINO can consequently only be made on the spot, and for centuries past Zara has been famed for it, its delicate and exquisite flavour having procured for it a world-wide reputation.

The brand of G. LUXARDO is known throughout Europe, America, and all the Colonies of Great Britain, &c., and Prizes have always been awarded it at the various Exhibitions where it has been shown.